

۱۵۱۹۰۰۳
۱۴۰۲، ۷، ۳

هوالعلیم

مهارت‌های چالشی در شناخت درمانی

www.ketab.ir

دکتر شهربانو قهاری
روان‌شناس بالینی

استادیار دانشگاه
علوم پزشکی ایران
دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان

سرشناسه: قهاری، شهربانو، ۱۳۴۶

عنوان و نام پدیدآور: مهارت‌های چالشی در شناخت درمانی شهربانو قهاری.

مشخصات نشر: تهران: دانش، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۰۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۱۶۲-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: چاپ قبلی: نشر قطره، ۱۳۹۲.

موضوع: شناخت درمانی

موضوع: Cognitive therapy

جهت‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ش/ق/۴۸۹

زمانه‌بندی دیوبی: ۶۱۶/۸۹۱۴۲

سعار: ۴۵۷۰۵۴۲

عنوان: مهارت‌های چالشی در شناخت درمانی
مؤلف: دکتر شهربانو قهاری
صفحه آرا: فرزانه هاشملو
مدیر تولید: داریوش سازمند
ناشر: دانش
لیتوگرافی، چاپ و صحافی: میران
شماره‌گان: ۲۰۰ نسخه
قطعه: رفقی
نوبت چاپ: دوم - ۱۳۹۹ / سوم - ۱۴۰۲
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۵۰-۱۶۲-۲

این ابررسموول فانون حمایت بولفار و محسنفان و هنرمندان متصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نسخه یا پیش‌یابی غرضه کنند مورد بیکرد فائزون قرار خواهد گرفت.

تهران: خیابان استاد مطهری - خیابان سليمان خاطر (امیر آتابک) - گوچه اسلامی - شماره ۴/۲ صندوق پستی: ۱۵۷۸۶۳۵۸۱۱ - ۱۱۵۵-۴۱۴۶ تلفن: ۸۸۸۱۲۰-۸۲-۸۸۸۴۶۴۲۸؛ ۸۸۸۴۲۵۴۳ تلفنکس: ۶۶۴۷۶۷۷۵؛ ۶۶۴۷۶۲۸۹

قیمت: ۱۱۰,۰۰۰ تومان

۹	..... مقدمه
۱۱	..... فصل ۱. مدل شناختی
۱۱	..... افکار خودآیند
۱۲	..... باورها
۱۳	..... باورهای واسطه‌ای
۱۴	..... فرض‌ها
۱۴	..... قواعد
۱۵	..... نگرش‌ها
۱۶	..... طرح‌واره‌ها
۱۷	..... فصل ۲. افکار خودآیند
۱۹	..... افکار خودآیند مثبت
۲۰	..... افکار خودآیند مثبت در مصرف کنندگان مواد
۲۰	..... افکار خودآیند مثبت در بیماران مبتلا به مانیا
۲۰	..... افکار خودآیند مثبت در افراد مبتلا به اختلال شخصیت خودشیفتگی
۲۱	..... افکار پرالتهاب
۲۲	..... ویژگی افکار خودآیند
۲۳	..... تبیین افکار خودآیند برای بیمار
۲۴	..... اشکال افکار خودآیند
۲۹	..... طبقه‌بندی افکار خودآیند

فصل ۲. فراخواندن افکار خودآیند	۳۱
توجه به رفتارهای غیرکلامی بیمار در جلسه	۳۲
شناسایی افکار خودآیند در یک موقعیت خاص	۳۳
تغییرات خلقی بیمار در جلسه	۳۵
مفهوم‌سازی جدید	۳۶
توجه به تصاویر ذهنی	۳۷
توجه به هیجان‌ها	۴۱
حدس زدن فکر	۴۲
بیان فکری مخالف انتظار بیمار	۴۳
مالغه در نتایج همراه با شوخي	۴۴
پیش‌بینی بدترین اتفاق ممکن	۴۴
ایفای نقش	۴۵
فن صندلی خالی	۴۷
فن القای نشانه	۴۷
توجه به معانی رویدادها	۴۹
روپارویی ذهنی	۵۰
فن روپارویی زنده	۵۱
آموزش بیمار	۵۳
خود بازنگری روزانه و ثبت افکار خود آیند ناکارآمد	۵۴
تکالیف رفتاری	۵۶
فراخوانی تصاویر ذهنی	۵۷
آموزش بیمار دربارهٔ تصاویر خودآیند	۵۸
فصل ۴. چالش بالافکار خودآیند	۵۹
فن تعریف واژه‌ها	۵۹
فن استناد مجدد یا فن دایره	۶۲
فن فاجعه‌زدایی	۶۶
فن پیشگویی‌های خودکام بخش	۶۸
فون فاصله‌ای	۷۰
د) فن ماشین زمان «دیگران»	۷۵
ه) فن نگاه کردن به مشکل از بالکن	۷۶

۷۸.....	بررسی مزایا و معایب فکر خودآیند
۷۹.....	فن و کیل مدافع
۸۱.....	فن تمايز رفتار از شخصیت
۸۳.....	تکالیف رفتاری
۸۴.....	ماله و مزاح
۸۵.....	بررسی شواهد
۸۸.....	ایقای نقش هر دو جنبه ذهن
۸۹.....	معیارهای دوگانه
۹۱.....	شناسایی تحریف‌های شناختی
۹۵.....	بازسازی تصاویر اضطراب‌زا
۹۵.....	دبیال کردن تصویر و کامل کردن آن
۹۹.....	تغییر دادن تصاویر
۱۰۰.....	جهش به جلو در زمان
۱۰۲.....	مقابله با تصویر
۱۰۳.....	تجسم مکرر تصویر
۱۰۳.....	واقعیت منجی تصویر ذهنی
۱۰۴.....	راهبرد توجه برگردانی از تصویر ذهنی
۱۰۵.....	فن توفّف تصویر ذهنی
۱۰۵.....	چایگرین کردن تصویر ذهنی با تصویری خوشایندتر
۱۰۵.....	همراه ساختن تصویر ذهنی با تمرین‌های آزمیدگی
۱۰۶.....	آیا باید همه‌ی افکار خودآیند منفی را به چالش کشید؟
۱۰۶.....	درصورت درست بودن افکار خودآیند چه باید کرد؟
۱۰۸.....	دلایل اعتقاد بیمار به افکار خود آیند علی‌رغم چالش‌ها.
۱۱۱.....	فصل ۵. فراخوانی و چالش بآورهای واسطه‌ای
۱۱۲.....	فراخوانی باورهای واسطه‌ای
۱۱۲.....	عبارت اگر... پس
۱۱۳.....	فن بیکان رو به پایین
۱۱۴.....	توجه به تغییرات خلقی بیمار در جلسه
۱۱۵.....	پرسش از بیمار
۱۱۶.....	بررسی اشتغال‌های ذهنی بیمار

مقدمه

شناخت درمانی^۱ در اوایل سال ۱۹۶۰ توسط بک^۲ در دانشگاه پنسیلوانیا^۳ به وجود آمد. شناخت درمانی بک از بسیاری جهات شبیه درمان عقلانی - عاطفی ایس^۴ است. این رویکرد درمانی ساخت یافته و کوتاه ابتدا برای درمان افسردگی طراحی شد. بدین این عقیده بود که در افسردگی، تفکر منفی، جنبه‌ی کاملاً مسلطی دارد. افکار منفی تنها نشانه نیستند، بلکه نقشی تعیین‌کننده در تداوم افسردگی ایفا می‌کنند. کنجه شناخت درمانی ابتدا برای درمان افسردگی طراحی شد، اما به مرور برای دیگر اختلالات روان‌پزشکی نیز به کار گرفته شد. مطالعات کنترل شده‌ی بسیاری کارایی این روش را در درمان اختلالات اضطرابی نشان داده‌اند. چنانچه دابسون^۵ (۱۹۸۹) در یک بررسی فراتحلیلی کارایی آن را در درمان اختلالات خلقی نشان داده است. مطالعات دیگر نیز اثربخشی این رویکرد درمانی را بر اختلالات اضطرابی (باتلر^۶ و همکاران، ۱۹۹۱) تأیید کرده‌اند. به علاوه، مفید بودن شناخت درمانی در درمان اختلالات خوردن، سوء‌صرف مواد،

1 . Cognitive therapy

2 . Beck

3 . Pennsylvania

4 . Ellis

5 . Dabson

6 . Butler

۱۰ مهارت‌های چالشی در شناخت درمانی

مشکلات زناشویی، بیماران پستری، خودکشی و اختلالات شخصیت نیز به اثبات رسیده است.

مطالعات پرسونز^۱ (۱۹۸۹) نشان می‌دهد که شناخت درمانی برای بیماران کم‌سود از طبقه‌ی اقتصادی – اجتماعی پایین با زمینه‌های فرهنگی متفاوت، مفید و مؤثر بوده است. به علاوه این نوع درمان را می‌توان با بیمارانی در سنین مختلف، مانند کودکان پیش‌دبستانی (تل^۲، ۱۹۹۳) و بیماران سالمند، به کار گرفت. گروه درمانی با رویکرد شناختی – رفتاری (فریمن^۳ و همکاران، ۱۹۸۹)، زوج درمانی شناختی – رفتاری (باکوم^۴، و ایپستین^۵، ۱۹۹۰) و خانواده‌درمانی با رویکرد شناختی – رفتاری (بدروسیان^۶ و بوزیکاس^۷، ۱۹۹۴) نیز امتحان خود را پس داده‌اند.

بسیاری از روان‌شناسان در سراسر جهان با رویکرد شناختی – رفتاری کار می‌کنند. در ایران نیز اغلب روان‌شناسانی که به درمان اشتغال دارند، خود را پیرو رویکرد شناختی – رفتاری معرفی می‌کنند. در این راستا، این کتاب می‌تواند به درمانگران کشورمان کمک کند تا فنون شناختی – رفتاری را برای بیماران این مرز و بوم به کار گیرند.

-
- 1 . Persons
  - 2 . Knell
  - 3 . Freeman
  - 4 . Baucom
  - 5 . Epstein
  - 6 . Bedrosian
  - 7 . Bozicas